

BORÇ KAVRAMI VE BORÇLAR HUKUKU

SÖZLEŞME TÜRLERİ

214

SÖZLEŞMELER

215

İCAP
(ÖNERİ)

Küçüktaşdemir

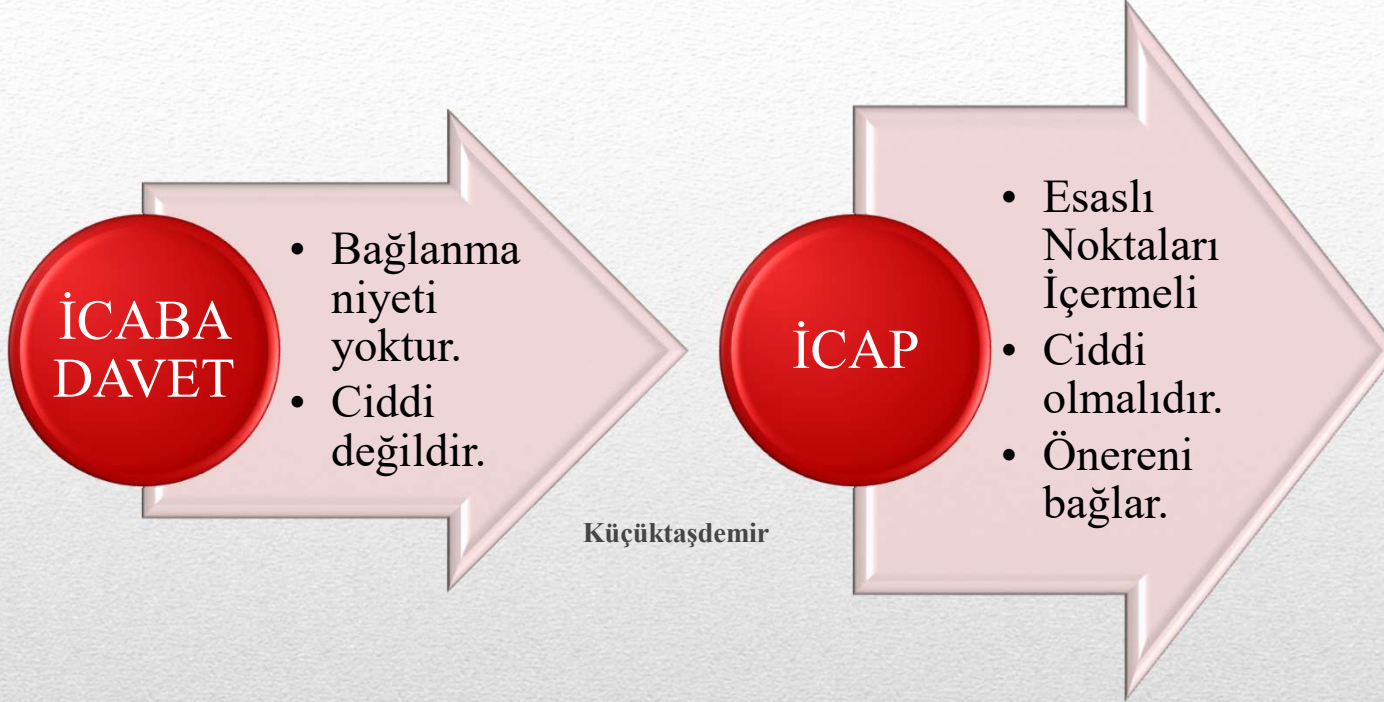
KABUL

SÖZLŞEME: iki tarafın bir hukuki sonucu elde etmek için iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun surette açıklamalarına denir.

- Sözleşmenin doğması için karşılıklı ve birbirine uygun en az iki irade açıklamasına ihtiyaç bulunur.
-
- Bunların zaman olarak önce yapılanına *icap (öneri)*, sözleşmenin kurulması sonucunu verene ise *kabul* adı verilir. İcabın kabul ile uyumlu olmaması halinde sözleşmenin kurulduğu kabul edilemez.

SÖZLEŞME

217

- Borçlar hukukunda *sözleşme özgürlüğü* bulunmaktadır. Sözleşme özgürlüğü kişilerin sözleşmenin tarafını ve konusunu serbestçe belirleyebilmelerini ve sözleşme yapma zorunluluklarının bulunmamasını ifade eder.
- Ancak bu özgürlüğün bazı sınırları bulunmaktadır. Sözleşmeler emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, ahlaka ve kişilik haklarına aykırı olamaz. Bu durumda sözleşme geçersiz olur (butlan).

SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ

219

ŞEKİL SERBESTİSİ

YAZILI ŞEKİL (2500TL)

Küçüktaşdemir

RESMİ ŞEKİL

SÖZLEŞMEDE ŞEKİL

220

DEVİR	KULLANIM	İŞGÖRME	SAKLAMA	GÜVENCE	TALİH
• Satış• Trampa• Bağış	• Kira• Kullanım• Tüketim	• Hizmet• Eser• Yayın• Vekalet	• Vedia	• Kefalet	• Kumar ve Bahis• Ömür Boyu Gelir• Ölünce ye Kadar Bakma

SÖZLEŞME TÜRLERİ

İDARİ SÖZLEŞMELER

TARAFLARDAN BİRİ
KAMU
KURULUŞUDUR.

Küçüktaşdemir

SÖZLEŞME BR KAMU
HİZMETİNİN
GÖRÜLMESİYLE
İLGİLİDİR.

ÖZEL HUKUK
YETKİLERİNİ AŞAN
BAZI YETKİLER
KAMU KURULUŞU
LEHİNE TANINMIŞTIR.

- Borç ve alacak kavramları, iki kişi arasında ortaya çıkan bir hukuki ilişkiden doğan yükümlülüklerin farklı görünüşleridir. Bu iki kişi *alacaklı* ve *borçludur*.
 - Alacaklı bakımından talep edilebilen husus alacak olarak nitelendirilirken, aynı husus borçlu bakımından bir yükümlülük olarak ortaya çıkar.
- Borç veya alacak hukuki anlamda *edim* olarak isimlendirilir. Edim üç şekilde ortaya çıkabilir. Bir şeyin verilmesi, bir şeyin yapılması veya bir şeyin yapılmaması.

BORÇ

223

Dar Anlamda Borç İlişkisi

- **Borç**

Geniş Anlamda Borç İlişkisi

- **Borç ilişkisi**

**Türk Borçlar Kanunu
Sistemine Göre
Borç İlişkisinin Kaynakları**
(TBK m.1-82)

HAKLAR

226

HAK KAVRAMI

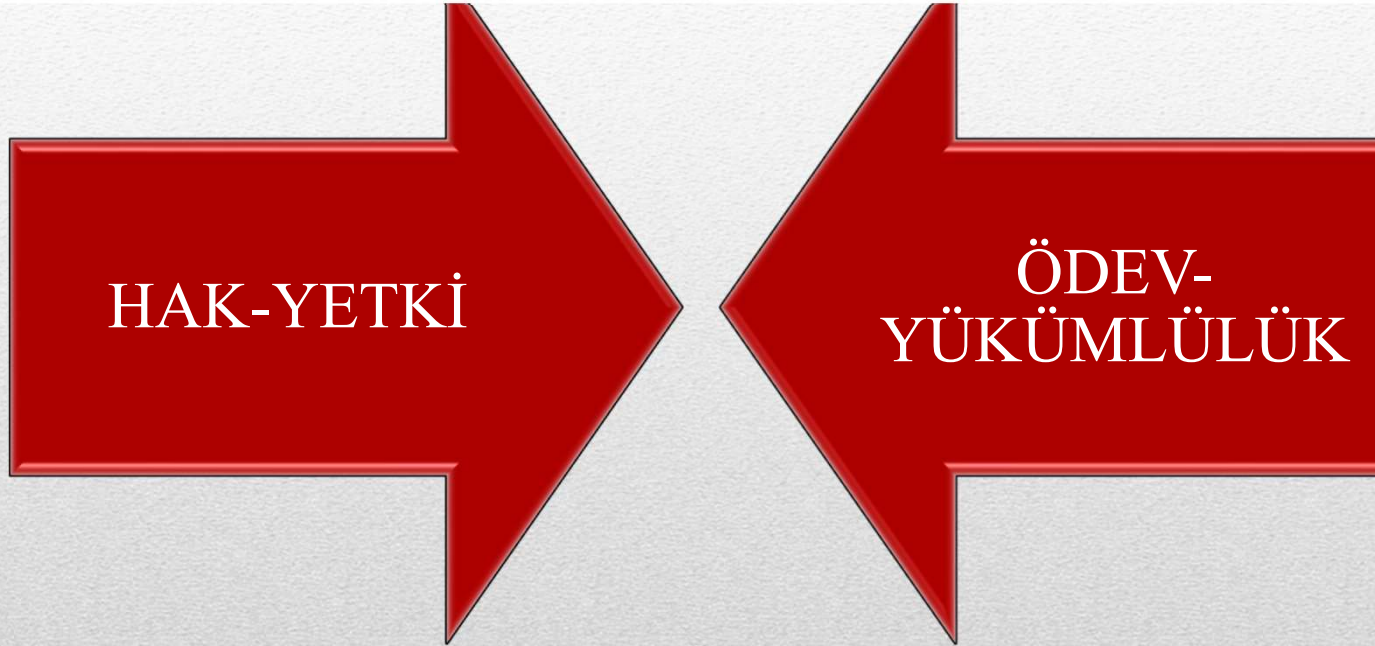
227

HAK KAVRAMI

- *Hak*, hukuken korunan ve yararlanılması hak sahibinin iradesine bırakılan menfaatlerdir. Bu anlamda hakkın iki cephesi bulunmaktadır.
- İlk olarak hak, hukukun koruduğu bir ıkardır. İkinci olarak hak, sahibine bu korunmadan yararlanma yetkisi tanır.

Hak kavramı, hukuk ile ilgili en temel kavramlardan biridir.

Hak, kişilerin hukuk düzeni tarafından korunmaya değer bulunmuş menfaatlerini ifade eder. Kişisel bir menfaate hak olma niteliğini hukuk düzeni tarafından korunmaya değer bulunması durumu verir.

«HUKUK BİR DÜZENİ, HAK İSE BİR DÜZEN TARAFINDAN KORUNAN ÇIKARI ANLATIR. HUKUK GENEL VE NESNEL, HAK İSE BİREYSEL VE ÖZELDİR.»

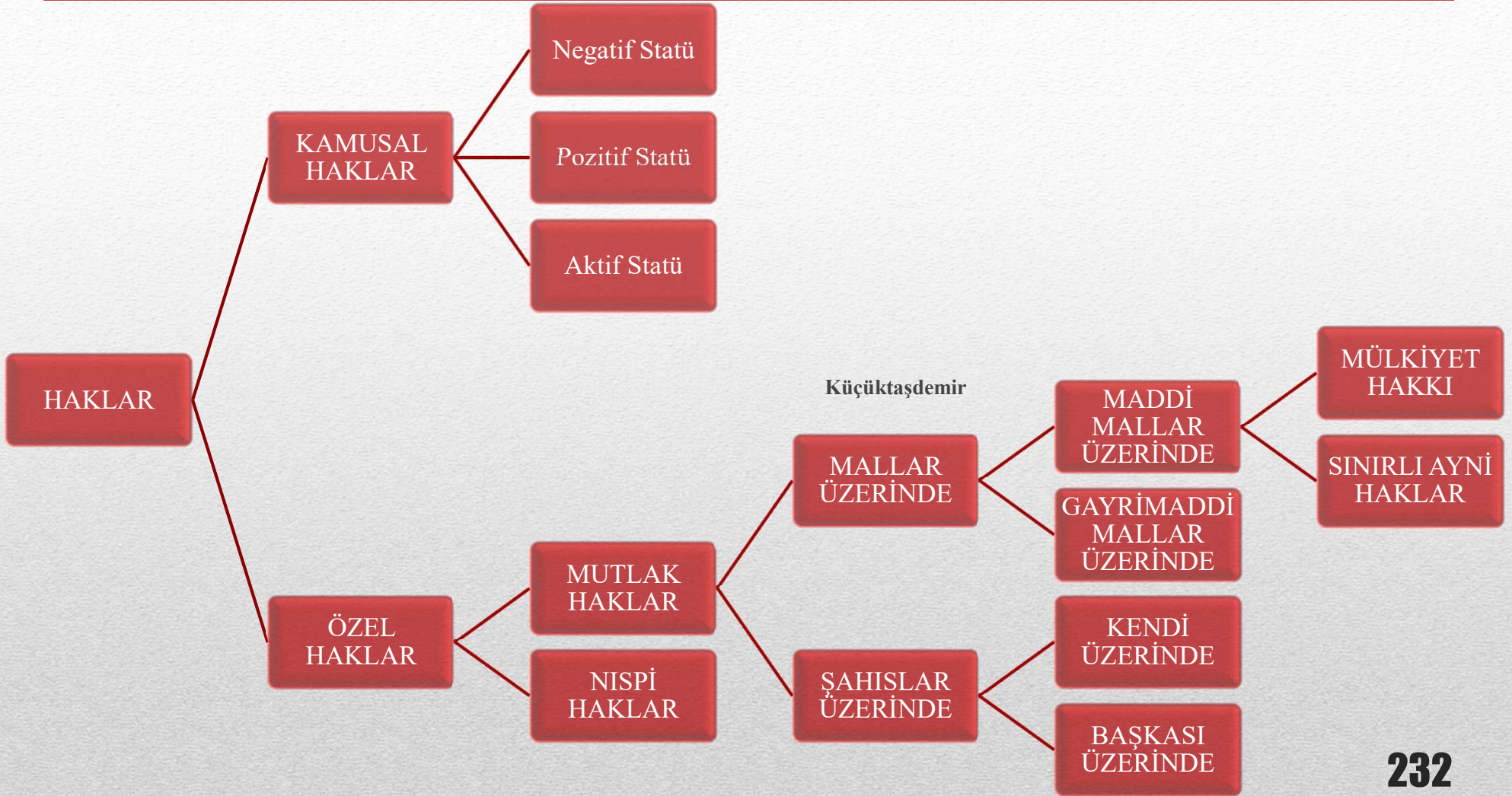
HAK KAVRAMI İLE İLGİLİ KURAMLAR

Haklar doğdukları hukuk kurallarına göre kamu hakları ve özel haklar diye ikiye ayrılır:

Küçüktaşdemir

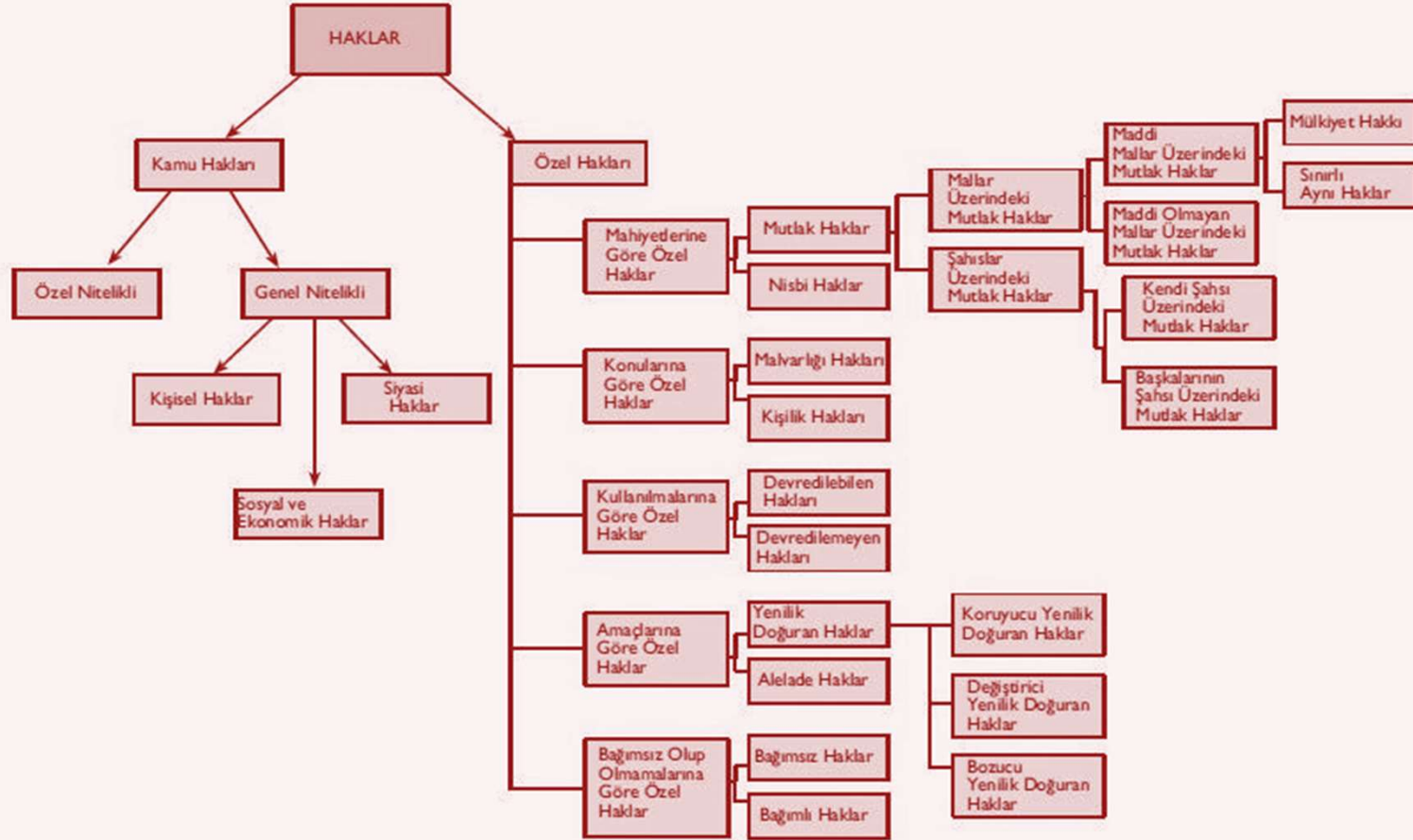
- 1) Kamu hakları:** Kamu hukukundan doğan haklardır. Ör. Seçme-seçilme, memur olma hakkı.
 - Özel haklardan yararlanmada kural olarak herkes eşit olduğu halde, kamu haklarından yararlanmada herkes eşit değildir. Kamu haklarından yararlanmak için vatandaş olmak ve hukuk düzenince belirlenen koşulları taşımak gerekir.
- 2) Özel haklar:** Özel hukuktan doğan haklardır. Ör. Alacak hakkı, mülkiyet hakkı, kişilik hakları, fikri haklar.

HAKLARIN SINIFLANDIRILMASI 231

Şekil 5.1

Hakların Sınıflandırılması

KAMUSAL HAKLAR

234

KİŞİ DOKUNULMAZLIĞI

KİŞİ GÜVENLİĞİ

KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK

DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ

**DÜŞÜNCE VE KANAATLERİNİ
AÇIKLAMA ÖZGÜRLÜĞÜ**

MÜLKİYET HAKKI

ADİL YARGILANMA

GENEL OLARAK İNSAN HAKLARI

235

BİRİNCİ
BÖLÜM

- Genel Hükümler (madde 12-16)

İKİNCİ
BÖLÜM

- Kişinin Hakları ve Ödevleri (madde 17-40)

ÜÇÜNCÜ
BÖLÜM

- Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler (madde 41-65)

DÖRDÜNCÜ
BÖLÜM

- Siyasî Haklar ve Ödevler (madde 66-74)

ANAYASA'DA TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

236

- Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı
- Zorla çalıştırma yasağı
- Kişi hürriyeti ve güvenliği
- Özel hayatın gizliliği ve korunması
- Özel hayatın gizliliği
- Konut dokunulmazlığı
- Haberleşme hürriyeti
- Yerleşme ve seyahat hürriyeti
- Din ve vicdan hürriyeti
- Düşünce ve kanaat hürriyeti
- Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
- Bilim ve sanat hürriyeti
- Basın ve yayımla ilgili hükümler
- Basın hürriyeti
- Süreli ve süresiz yayın hakkı
- Basın araçlarının korunması
- Kamu tüzelkişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı
- Düzeltme ve cevap hakkı
- Toplantı hak ve hürriyetleri
- Dernek kurma hürriyeti
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
- Mülkiyet hakkı
- Hakların korunması ile ilgili hükümler
- Hak arama hürriyeti
- Kanunî hâkim güvencesi
- Suç ve cezalara ilişkin esaslar
- İspat hakkı
- Temel hak ve hürriyetlerin korunması

Kişinin Hakları ve Ödevleri

237

- **Ailenin korunması ve çocuk hakları**
- **Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi**
- **Kamu yararı**
 - Kıyılardan yararlanma
 - Toprak mülkiyeti
 - Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması
 - Kamulaştırma
 - Devletleştirme ve özelleştirme
- **Çalışma ve sözleşme hürriyeti**
- **Çalışma ile ilgili hükümler**
 - Çalışma hakkı ve ödevi
 - Çalışma şartları ve dinlenme hakkı
 - Sendika kurma hakkı
 - Sendikal faaliyet
- **Toplu iş sözleşmesi, grev hakkı ve lokavt**
 - Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı
 - Grev hakkı ve lokavt
- **Ücrette adalet sağlanması**
- **Sağlık, çevre ve konut**
 - Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması
 - Konut hakkı
- **Gençlik ve spor**
 - Gençliğin korunması
 - Sporun geliştirilmesi ve tahkim
- **Sosyal güvenlik hakları**
 - Sosyal güvenlik hakkı
 - Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler
 - Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları
- **Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması**
- **Sanatın ve sanatçının korunması**
- **Devletin iktisadî ve sosyal ödevlerinin sınırları**

Sosyal ve Ekonomik Haklar

238

- **Türk vatandaşlığı**
- **Seçme, seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları**
- **Siyasî partilerle ilgili hükümler**
 - Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma
 - Siyasî partilerin uyacakları esaslar
- **Kamu hizmetlerine girme hakkı**
 - Hizmete girme
 - Mal bildiri
- **Vatan hizmeti**
- **Vergi ödevi**
- **Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı**

Siyasi Haklar ve Ödevler

239

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN SINIRLANDIRILMASI

1. Temel Hak ve Özgürlükler Ancak Kanunla Sınırlandırılabilir

2. Sınırlama Anayasa'nın İlgili Maddesinde Belirtilen Sebeplere Dayanmalıdır

3. Sınırlamada Ölçülülük İlkesine Uyulmalıdır

4. Hakkın Özüne Dokunulmamalıdır

5. Sınırlamalar Anayasanın Sözüne ve Ruhuna Uygun Olmalıdır

ÖZEL HAKLAR

242

KAMU HAKLARI

- NEGATİF STATÜ HAKLARI
- POZİTİF STATÜ HAKLARI
- AKTİF STATÜ HAKLARI

Küçüktaşdemir

ÖZEL HAKLAR

- MALVARLIĞI HAKLARI
- ŞAHİS VARLIĞI HAKLARI
- MUTLAK HAKLAR
- NİSPİ HAKLAR

HAK TÜRLERİ

